

Een themanummer over bodem en religie, niet een alledaags onderwerp voor dit doorgaans nuchtere en technische tijdschrift. Maar...voor onder de kerstboom kan het wel een keertje?

In dit nummer ging de redactie op zoek naar oude en nieuwe, Nederlandse en buitenlandse verhalen, gebruiken en rituelen over 'bodem'. Om liefst ook nog antwoord te krijgen op de vraag wat die vandaag de dag nog kunnen betekenen.

Het was een interessante zoektocht, die dit mooie nummer heeft opgeleverd. Opvallend was dat bij de theologische faculteiten weinig onderzoek naar dit onderwerp wordt gedaan, 'theologen richten hun blik liever op de hemel dan op de grond onder hun voeten' was de constatering van een van de theologen die we benaderden.

Het nummer start met een verhaal uit de Griekse oudheid over de geboorte van

Afrodite. De auteur gaat hierbij in op de vraag of de verhalen een symbool zijn van terughoudende ethiek in de omgang met de natuurlijke omgeving, en concludeert dat de verhalen ook een smeekbede kunnen zijn en juist verteld worden omdat mensen wel wisten dat ze hun natuurlijke omgeving in gevaar brachten.

Dan zijn er twee verhalen over Afrikaanse omgang met de bodem. Ook in Afrikaanse verhalen speelt de bodem vaak een cruciale rol in de schepping van de mens, God is de 'pottenbakker'. Andere etnische groepen vertellen dat de aarde zelf mensen en dieren schept, en daarmee een goddelijke kracht heeft.

Natuurlijk gaat het nummer ook in op christelijke verhalen over bodem. In de bijbel is bodem vaak een intermediair tussen God, de wereld en de mensen. 'In het begin schiep God de hemel en de aarde', dat is een bekende zin. Het Hebreeuwse woord voor 'aarde' betekent ook 'akker'

of 'land'. God schept niet zelf de dieren en planten, maar geeft aan de bodem de opdracht die voort te brengen. Adam, de mens, wordt gemaakt uit bodem (adamah). Ook in de naam is de mens daarmee verwant aan zijn oorsprong. Na de verdrijving uit het paradijs wordt ook de bodem vervloekt, en moet er voortaan geploeterd worden voor het bestaan. Dit verhaal symboliseert de ecologische samenhang tussen bodem en mens, wat er met de een gebeurt heeft consequenties voor de ander.

Dan komen er enkele bijdragen over wat de verhalen in het dagelijks leven kunnen betekenen.

We sluiten het nummer af met terug naar de oorsprong: tot stof en bodem zullen we allemaal ooit wederkeren.....maar nu nog even niet! Geniet van een zalig kerstfeest!

Annemarie van Wezel